

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมของโลกในปัจจุบัน โดยเฉพาะแนวคิดและเศรษฐกิจโลกแบบทุนนิยม เสรีนิยม และบริโภคนิยมของตะวันตกที่เข้ามามีอิทธิพลต่อแนวคิดและแนวทางการบริหารจัดการภายในประเทศและในชุมชนของไทย โดยให้ความสำคัญกับวัตถุดิบ เงินตรา กำไร ความรวดเร็ว การต่อสู้แข่งขัน ผลประโยชน์สูงสุด ส่งผลให้ประเทศไทยต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว แต่ในความเป็นจริง ประเทศไทยยังไม่มีความพร้อมที่จะรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม หรือสิ่งแวดล้อม การเมือง ซึ่งเห็นได้จากปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น (จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา, 2548) และในขณะเดียวกัน ประเทศไทยกำลังเผชิญกับวิกฤตการณ์ทางสังคมที่รุนแรงที่สุดทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ ซึ่งแต่เดิมสังคมไทยคุ้นเคยกับการอยู่ร่วมกันในสังคมเล็ก ๆ คือสังคมหมู่บ้านมาเป็นเวลาหลายร้อยปี แต่ต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงเป็นสังคมขนาดใหญ่อย่างกะทันหัน ด้วยระบบเศรษฐกิจ ข้อมูลข่าวสาร และเทคโนโลยีสมัยใหม่ ซึ่งสังคมที่เกิดขึ้นใหม่นั้นมีขนาดใหญ่และเชื่อมโยงกันอย่างสลับซับซ้อนทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ มีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ในทุกด้านโดยเฉพาะ การเก็งกำไรจากการค้าเงิน การไหลบ่าของวัฒนธรรมและเทคโนโลยี เกิดความเจริญแบบกระจุกตัว ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างคนจนและคนรวย ซึ่งปัญหาเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อสังคมไทย เช่น เกิดการต่อสู้ดิ้นรน เกิดความจำเริญ ขาดคุณธรรม ครอบครัวแตกแยก เป็นต้น (ประเวศ วะสี, 2541, หน้า 21)

จากสภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2540 ที่สะท้อนให้เห็นว่า ประชากรไทยยังขาดความรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง มัวหลงระเหิดไปกับสิ่งฉาบฉวย หรือกล่าวได้ว่า “ยังขาดภูมิคุ้มกันที่ดี” ซึ่งหมายความว่า ยังพึ่งพาตนเองไม่ได้ และขาดความพอประมาณ ซึ่งถือเป็นบทเรียนสำคัญราคาแพงสำหรับคนไทยจำนวนมาก ที่มุ่งทำการใหญ่โดยขาดพื้นฐานที่มั่นคงเพียงพอ ซึ่งผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเป็นที่ประจักษ์แก่ใจของคนไทยแล้วว่า ความเจริญเติบโตที่ยั่งยืนถาวรนั้นจำเป็นต้องอาศัยพื้นฐานที่มั่นคง (ทศนา แหมมณี, 2543) และสิ่งสำคัญคือ “ความพอเพียง (Self-sufficient)” ในการดำรงชีวิต ซึ่งเป็นเงื่อนไขพื้นฐานที่ทำให้คนไทยสามารถพึ่งตนเองและดำเนินชีวิตไปได้อย่างมีศักดิ์ศรีภายใต้อำนาจและความมีอิสระในการกำหนดชะตาชีวิตของตนเองและความสามารถควบคุมและจัดการเพื่อให้ตนเองได้

รับการสนองตอบต่อความต้องการต่าง ๆ รวมทั้งความสามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วยตนเอง ซึ่งทั้งหมดนี้ถือว่าเป็นศักยภาพพื้นฐานที่คนไทยและสังคมไทยเคยที่มีอยู่เดิมต้องถูกกระทบกระเทือนไป โดยวิกฤตเศรษฐกิจปัญหาฟองสบู่ และปัญหาความอ่อนแอของสังคมชนบท รวมทั้งปัญหาอื่น ๆ ที่เกิดขึ้น ล้วนแต่เป็นข้อพิสูจน์และยืนยันปรากฏการณ์นี้ได้เป็นอย่างดี (อรสุตา เจริญรัต, 2543, หน้า 3)

พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ได้พระราชทานไว้ว่า (ศุภชัย เมืองรักษ์, 2542) “การพัฒนาประเทศนั้นต้องเป็นไปตามลำดับขั้นตอน ต้องสร้างพื้นฐานความ “พออยู่-พอกิน” ให้ได้เสียก่อนเป็นเบื้องต้น ก่อนจะพัฒนาไปสู่ระดับสูงต่อไป หากรีบเร่งทุ่มเทสร้างความเจริญเติบโตให้รวดเร็วแต่ประการเดียว อาจกลายเป็นความยุ่งยากล้มเหลวในที่สุด” จะเห็นได้ว่าจากพระราชดำรัสของพระเจ้าอยู่หัวสะท้อนให้เห็นว่าตั้งแต่การเริ่มใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 ปีพุทธศักราช 2504 ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงการผลิตแบบพอมีพอกิน ไปสู่การผลิตแบบอุตสาหกรรม เน้นภาคเอกชนเป็นผู้นำทางธุรกิจ ให้ความสำคัญกับการลงทุนจากต่างชาติ นโยบายเศรษฐกิจถูกกำหนดจากบนลงล่าง โดยประชาชนไม่ได้มีส่วนร่วม (สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2544) แต่จากการสำรวจพบว่าตั้งแต่มีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประเทศไทยประสบผลสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจ ประชากรมีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีสูงขึ้นมากแต่มีปัญหาสังคมตามมา เช่น ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ยาเสพติด การฉ้อราษฎร์บังหลวง ขาดจริยธรรม และศีลธรรมรวมทั้งการทำลายสิ่งแวดล้อม (วัฒนา ศรีสัตยวาจา, 2549) ดังนั้นในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) จึงได้มุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางหลักในการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไปสู่ความสมดุลยั่งยืน และมีภูมิคุ้มกันที่ดี เพื่อให้ประชาชนในประเทศดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขตลอดไป (จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา, 2548)

“ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” คือ ปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานเพื่อชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยไว้ ตั้งแต่ วันที่ 4 ธันวาคม 2540 นายแพทย์ประเวศ วะสี ได้กล่าวว่า พระองค์ทรงมีพระราชดำรัสทำนองนี้มาเป็นเวลานานถึง 27 ปีแล้ว แต่ประชาชนไม่ค่อยใส่ใจ ต่อมาเมื่อเกิดวิกฤติเศรษฐกิจครั้งใหญ่ในปี 2540 ประชาชนจึงได้มาให้ความสำคัญมากขึ้น (ประเวศ วะสี, 2542, หน้า 47) และต่อมาภายหลังพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้นจากวิกฤติเศรษฐกิจในประเทศ และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน (ศุภชัย เมืองรักษ์, 2542) การศึกษา

แนวความคิดทาง “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” จึงนับว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่ง ที่จะสามารถช่วยเพิ่มศักยภาพและโอกาสของคนไทยในการพึ่งพาตนเอง พร้อมกับพลังแห่งการสร้างจิตสำนึกร่วม ยกกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ให้เป็น “สังคมที่เข้มแข็งและมีคุณภาพ” อันเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศให้มีความเข้มแข็ง มั่นคง และสามารถพึ่งตนเองได้อย่างรู้เท่าทันท่ามกลางกระแสสังคม จึงควรนำมาใช้เป็นหลักในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ดังที่ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ พล.อ. เปรม ติณสูลานนท์ กล่าวว่า การนำ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” เข้าไปมีส่วนร่วมได้ด้วย ก็จะสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้คลี่คลายลง วิกฤตของชุมชน เช่น ความยากจน วิกฤตสังคม เช่น การล่องลอยศีลธรรม การก่อความรุนแรงต่อเด็กและสตรี วิกฤตสิ่งแวดล้อม เช่น การตัดไม้ทำลายป่า น้ำเน่าเสีย ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ จะถูกขจัดออกไปอย่างเห็นผล (เปรม ติณสูลานนท์, 2549) หากประชาชนชาวไทย ยังไม่เห็นความสำคัญและร่วมมือร่วมใจกันนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นหลักในการดำเนินชีวิต ระบบเศรษฐกิจของไทยก็จะยังคงตกอยู่ในภาวะวิกฤตตกต่ำต่อไป และหากระบบเศรษฐกิจของไทยอยู่ในขั้นวิกฤตเช่นนี้ ก็จะทำให้กระทบต่ออีกหลาย ๆ ระบบ ของประเทศ หนึ่งในนั้น ก็คือ ระบบการศึกษา ซึ่งถ้าคนไทยไม่มีการศึกษาที่ดีพอ จะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ และไม่สามารถพัฒนาระบบต่าง ๆ ของประเทศให้เท่าเทียมกับประเทศอื่นได้ อันส่งผลให้ประชากรของประเทศไม่สามารถคิดและดำเนินการระบบต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง ต้องพึ่งพาผู้อื่นอยู่ตลอดเวลา

สถานศึกษาจึงเป็นสถานที่ที่จำเป็นและสำคัญอย่างที่สุด ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยไปสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ พัฒนาคนให้มีความรู้คู่คุณธรรม และมีภูมิคุ้มกันที่ดี เสริมสร้างจิตใจของประชาชน และชุมชนทุกระดับในชาติ เช่น การมีคุณธรรม ความรับผิดชอบ ความรอบคอบ ประหยัด อดทน และมีความเอื้ออาทร เป็นต้น (อานนท์ ไกรสังข์, 2546) โดยการนำเอาหลักการบริหารจัดการตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ปฏิบัติใช้ในสถานศึกษา และนำมาเป็นปรัชญาพื้นฐานของแผนการศึกษาแห่งชาติ เพราะการที่จะพัฒนาให้คนในสังคมไทยสามารถที่จะดำเนินชีวิตอย่างมั่นคง ยั่งยืนและเป็นผู้ที่มีคุณภาพ เปรียบพร้อมไปด้วย สติปัญญา ความสามารถนั้น จำเป็นที่จะต้องได้รับการปลูกฝังตั้งแต่เยาว์วัย ดังที่นักวิชาการหลายท่านกล่าวเอาไว้ว่า เด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิด ถึง 6 ปี เป็นช่วงที่สำคัญที่สุดของชีวิต เพราะเป็นช่วงที่เด็กพัฒนาความสามารถที่จะเรียนรู้ได้มากที่สุด การจัดการศึกษาที่ดีจึงควรเริ่มจากในระดับนี้ โดยการสอดแทรกไปในกิจกรรมการเรียนทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียนให้เสมือนเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน เพื่อเป็นการปลูกฝังค่านิยมที่ดีให้แก่เด็กและเพื่อพัฒนาให้เด็กในวันนี้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์และมีคุณภาพชีวิตที่ดีในทุก ๆ

ด้าน การจัดการศึกษาจึงขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนซึ่งต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการการบริหารจัดการโรงเรียนที่สอดคล้องกับแนวคิดและหลักความพอเพียง เป็นสำคัญ โดยในกระบวนการจัดการศึกษา จะต้องพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านศักยภาพทางวิชาการ และด้านคุณธรรมจริยธรรม อีกทั้งยังต้องเน้นความสำคัญ ทั้งกระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของผู้เรียน

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการบริหารงานโรงเรียนอนุบาลตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมาบริหารงานโรงเรียนทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริหารวิชาการ ด้านบริหารงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านบริหารทั่วไป เพื่อศึกษาและใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการบริหารงานโรงเรียนอนุบาลตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบงานโรงเรียนให้โรงเรียนอนุบาลอื่น ๆ ได้และนำไปใช้พัฒนาผู้เรียนหรือเพื่อพัฒนาให้เกิดความสอดคล้องกับสังคมเศรษฐกิจในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อสร้างรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนางานโรงเรียนอนุบาลตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนอนุบาลบ้านดั่นเกล้า จังหวัดชลบุรี

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยจากการนำเสนอรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนางานโรงเรียนอนุบาลตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงนี้ สามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดการบริหารงานโรงเรียนในระดับอนุบาลให้กับโรงเรียนอนุบาลอื่น ๆ หรือเพื่อปรับใช้ในการบริหารงานโรงเรียนเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน

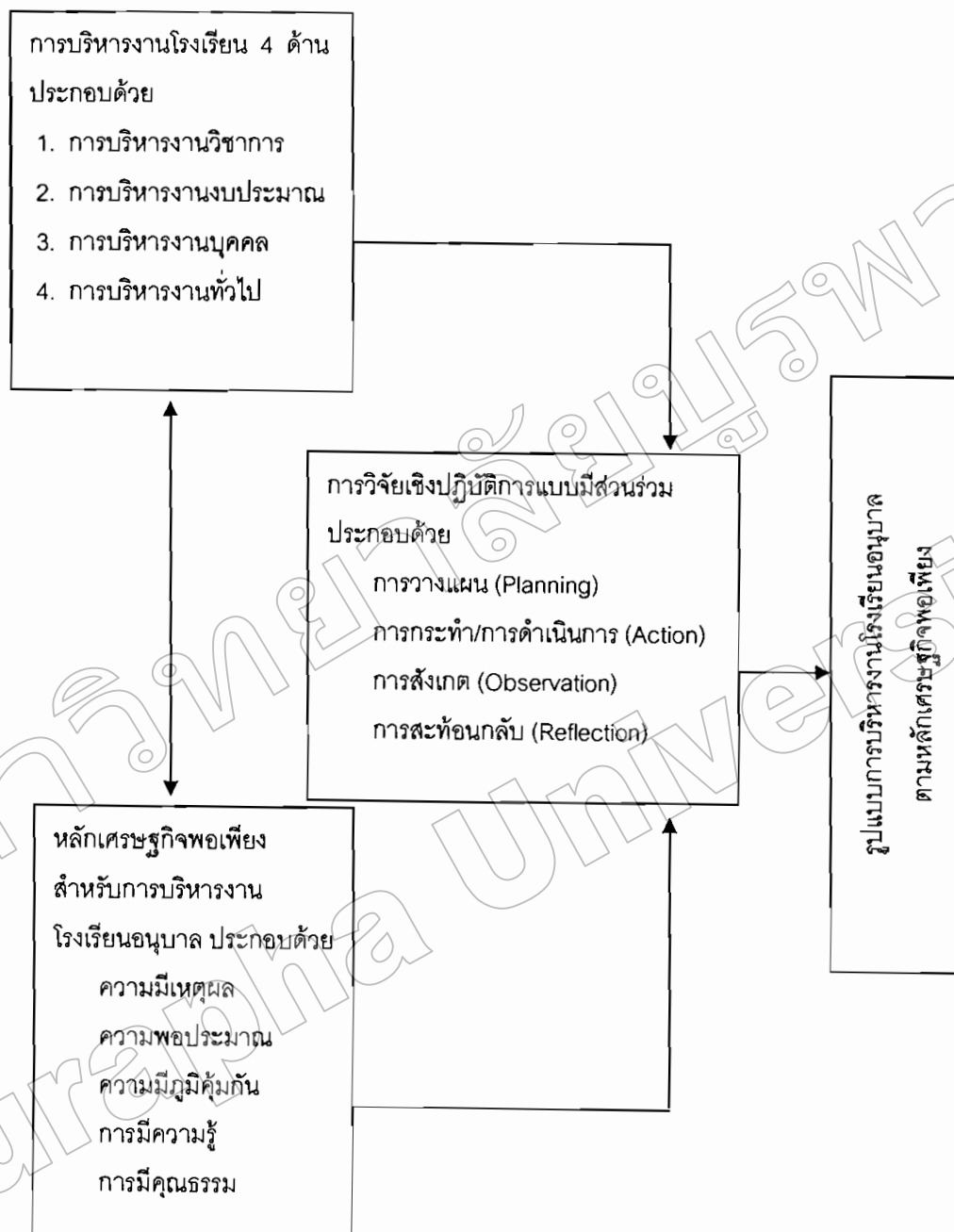
คำถามในการวิจัย

รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนางานโรงเรียนอนุบาลตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแบบใด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนางานโรงเรียนอนุบาลตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนอนุบาลบ้านดั่นเกล้า

จังหวัดชลบุรี โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) ตามแนวคิดของเคมมิสและแม็คแทกการ์ท (Kemmis & McTaggart, 1998) ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การกระทำ/ดำเนินการ การสังเกต การสะท้อน/การทบทวนผล เพื่อให้ได้รูปแบบการบริหารงานโรงเรียนอนุบาลที่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจสังคมในปัจจุบัน โดยได้นำแนวคิดทฤษฎีของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ฯ ตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 4-20) เกี่ยวกับการดำเนินโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ซึ่งประกอบด้วย 3 ห่วง ได้แก่ ความมีเหตุผล ความพอประมาณ ความมีภูมิคุ้มกัน 2 เงื่อนไข ได้แก่ เงื่อนไขการมีความรู้ ควบคู่กับ เงื่อนไขการมีคุณธรรม และใช้หลักแนวคิดในการบริหารงานโรงเรียน 4 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย การบริหารวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ตามแนวคิดของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2544, หน้า 100-115) มาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาและมีการรอบความคิดของการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดเบื้องต้นในการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตของเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ มุ่งสร้างรูปแบบการบริหารงานโรงเรียนอนุบาลตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ มาใช้ในการบริหารงานโรงเรียน 4 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไป ในการวิจัยครั้งนี้ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยอาศัยแนวคิดของ เคมมิสและแม็คแทกการ์ท (Kemmis & McTaggart, 1998) ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การกระทำ/ ดำเนินการ การสังเกต การสะท้อน/ การทบทวนผล
2. ทีมผู้วิจัยภายใน ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้วิจัย 1 คน ผู้ช่วยผู้วิจัย 1 คน ตัวแทนผู้บริหาร จำนวน 2 คน ตัวแทนครู จำนวน 3 คน ตัวแทนผู้ปกครองจำนวน 3 คน คือ รวมทั้งหมด 10 คน
3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ในการวิจัยครั้งนี้ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักของโรงเรียนอนุบาลบ้านต้นกล้า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ประกอบด้วย
 - 3.1 ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลบ้านต้นกล้า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำนวน 2 คน
 - 3.2 ครูผู้สอนโรงเรียนอนุบาลบ้านต้นกล้า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำนวน 7 คน
 - 3.3 ผู้ปกครองโรงเรียนอนุบาลบ้านต้นกล้า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำนวน 9 คน
 - 3.4 คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 5 คน
4. ระยะเวลาในการวิจัย รวมระยะเวลา 9 เดือน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ปรัชญาที่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระราชดำรัสเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ เพื่อให้ราษฎรสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมั่นคงยั่งยืน ซึ่งประกอบด้วย ความมีเหตุผล ความพอประมาณ ความมีภูมิคุ้มกัน การมีความรู้ และการมีคุณธรรม
 - 1.1 ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารงานโรงเรียนด้วยความพอเพียงที่เป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

1.2 ความพอประมาณ หมายถึง การบริหารงานโรงเรียนด้วยความพอเหมาะพอดี คือไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

1.3 ความมีภูมิคุ้มกัน หมายถึง การเตรียมความพร้อมในการบริหารงานโรงเรียน เพื่อรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

1.4 การมีความรู้ หมายถึง การมีความรอบรู้ รอบคอบ และระมัดระวังในการบริหารงานโรงเรียนทั้ง 4 ด้าน

1.5 การมีคุณธรรม หมายถึง การใช้คุณธรรมมาเป็นหลักในการบริหารและปฏิบัติงานโรงเรียนทั้ง 4 ด้าน

2. รูปแบบ หมายถึง แนวทางการบริหารงานตามพันธกิจของโรงเรียนอนุบาลบ้านต้นกล้าที่ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งงานด้านบริหารวิชาการ งานบริหารงบประมาณ งานบริหารงานบุคคล และงานบริหารทั่วไป โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

3. สภาพการบริหารงานโรงเรียน หมายถึง องค์ประกอบของการบริหารงานโรงเรียนอนุบาล 4 ด้าน ได้แก่

3.1 งานด้านวิชาการ หมายถึง องค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนอนุบาลบ้านต้นกล้า จังหวัดชลบุรี ประกอบด้วย งานแผนงานวิชาการ งานจัดการเรียนการสอน งานพัฒนาและส่งเสริมการเรียนการสอน งานวัดและประเมินผล และงานอื่น ๆ ได้แก่ งานจัดเตรียมเอกสารหลักฐานต่าง ๆ

3.2 งานบริหารงานบุคคล หมายถึง องค์ประกอบของการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนอนุบาลบ้านต้นกล้า จังหวัดชลบุรี ประกอบด้วย การวางแผนอัตรากำลัง การสรรหาบุคลากร การจัดทำทะเบียนประวัติ การมอบหมายหน้าที่ การพัฒนาบุคลากร การพิจารณาความดีความชอบ การเลื่อนตำแหน่ง การส่งเสริมวินัย และอื่น ๆ

3.3 งานด้านงบประมาณ หมายถึง องค์ประกอบของการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนอนุบาลบ้านต้นกล้า จังหวัดชลบุรี ประกอบด้วย งานบริหารงบประมาณ การเงิน งานพัสดุ ครุภัณฑ์ และงานด้านอื่น ๆ ได้แก่ งานด้านกองทุนต่าง ๆ

3.4 งานด้านบริหารทั่วไป หมายถึง องค์ประกอบของการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนอนุบาลบ้านต้นกล้า จังหวัดชลบุรี ประกอบด้วย งานธุรการและสารบรรณ งานทะเบียนและสถิติรายงาน งานด้านอาคารสถานที่ งานกิจการนักเรียนและบริการต่าง ๆ และงานด้านชุมชนสัมพันธ์

4. โรงเรียนอนุบาลบ้านต้นกล้า หมายถึง โรงเรียนที่มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาแก่เด็กในระดับปฐมวัย ที่มีอายุระหว่าง 3-6 ปี
5. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตจัดตั้งโรงเรียนหรือผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน ครูใหญ่ หรือผู้จัดการโรงเรียนอนุบาลบ้านต้นกล้า จังหวัดชลบุรี
6. ครูผู้สอน หมายถึง ครูผู้สอนที่ทำการสอนนักเรียนในโรงเรียนอนุบาลบ้านต้นกล้า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551
7. ผู้ปกครอง หมายถึง บิดา มารดา หรือผู้อุปการะ ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลบ้านต้นกล้า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551
8. กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง การที่ผู้ให้ข้อมูลหลัก และทีมวิจัย ร่วมกันสร้างรูปแบบการบริหารงานโรงเรียนโดยใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนอนุบาลบ้านต้นกล้า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี โดยใช้กระบวนการวางแผน การกระทำ/การดำเนินการ การสังเกตผล การสะท้อน/การทบทวนผล